

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване

С Директива (ЕС) 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване, наричана по-нататък „Директива (ЕС) 2016/2341”, която отменя Директива 2003/41/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 3 юни 2003 година относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване, в значителна степен е развита регламентацията на осигуряването по професионални схеми и на надзора над тази дейност. Във връзка с това с проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване се извършват необходимите промени в националната уредба за нейното съобразяване със законодателството на Европейския съюз (ЕС).

Важно е да се отбележи, че Директива (ЕС) 2016/2341 е минимум хармонизираща директива, с оглед на това, че пенсионните системи в държавите членки се различават значително, и директивата съдържа изисквания, които да позволят на всяка държава членка да ги съобрази със спецификите на пенсионната си система. Осигуряването по професионални схеми в България е на доброволен принцип за разлика от много държави членки, в които участието в такива схеми е задължително. В България професионалните схеми се управляват от пенсионноосигурителните дружества (ПОД) във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми (ФДДПОПС), оперират на капиталовопокривен принцип, с дефинирани вноски и не покриват биометричен риск, не гарантират минимално ниво на доходност или размер на плащанията. При транспонирането на Директива (ЕС) 2016/2341 с предложените изменения в Кодекса за социално осигуряване (КСО) са отчетени тези специфики, както и приетите през 2017 г. изменения, с които бяха въведени изисквания по отношение на системата на управление на ПОД. След въведените изменения през 2017 г., с настоящия законопроект не се въвеждат съществени изисквания относно дейността на ПОД, а се доразписват някои текстове, необходими с оглед на цялостно и пълно въвеждане на Директива (ЕС) 2016/2341.

Доразвити са изискванията към системата за управление на пенсионноосигурителните дружества и осъществяването на ключовите функции по управление на риска, вътрешен одит и актюерска дейност и по-конкретно - актюерската функция и собствената оценка на риска, която обхваща всички основни рискове в дейността на дружеството и управляваните от него фондове. С оглед на приетите изменения през 2017 г. функциите по управление на риска, вътрешният контрол и вътрешният одит са уредени на ниво наредба, която влиза в сила през ноември 2018 г. В тази връзка възниква необходимостта наредбата да бъде допълнена с някои изисквания и по-конкретно по отношение на функциите и задълженията на звеното за управление на риска.

Със законопроекта се дава и цялостна регламентация на изискванията към възлагането на дейности на външни изпълнители, като не се допуска това по отношение на управлението на инвестициите на пенсионните фондове и осъществяване на ключови функции предвид принципното им значение за дейността на дружеството и фондовете и високите изисквания към тях. Прилага се последователен подход да не се позволява делегирането на основни за дружеството дейности, поради това, че ПОД са дружества с изключителен предмет на дейност.

Също така в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2016/2341 са извършени промени и в режима на инвестиране на средствата на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми. Предвижда се възможност за инвестиране на средствата в акции и облигации, които се търгуват на многостранна система за търговия и на организирана система за търговия, като във връзка с това се урежда и количествено ограничение за експозицията към инструменти, които са приети само на посочените места за търговия, с оглед на управление на ликвидния риск.

Предвидена е възможност за отчитане на екологичните, социалните и управленските фактори при инвестирането, когато са заложили в инвестиционната политика на фонда. Предвид обстоятелството, че с Директива (ЕС) 2016/2341 се премахва възможността за изисквания към инвестиционната дейност на чуждестранните институции за професионално пенсионно осигуряване, управляващи професионални схеми на български предприятия осигурители, се отменят и правилата в тази насока в чл. 251, ал. 12 от КСО.

Със законопроекта се регламентира прехвърлянето на професионална схема или на част от нея от един в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, както и от и към чуждестранни институции за професионално пенсионно осигуряване. Прехвърлянето на професионална схема, съответно на част от нея, се извършва след издаване на предварително одобрение за това от компетентния надзорен орган в съответствие с разпоредбите на Директива (ЕС) 2016/2341 и с цел защита на правата и интересите на осигурените лица и пенсионерите.

Предложени са изменения във връзка с уеднаквяване на режима на предлагане на услуги от страна на институциите за професионално пенсионно осигуряване в страната и в другите държави - членки на ЕС. Съгласно КСО на територията на България пенсионноосигурително дружество, което управлява фонд по професионални схеми, не може да покрива биометрични рискове, да гарантира минимално ниво на доходност или размер на пенсиите. Същевременно съгласно КСО, на същото пенсионноосигурително дружество се позволява в друга държава - членка на ЕС, да покрива биометрични рискове, да гарантира минимално ниво на доходност или размер на пенсиите. Следва да се отбележи, че до момента тези разпоредби не са били прилагани на практика поради липсата на интерес от страна на пенсионноосигурителни дружества, които са получили разрешение за управление на ФДДПОПС, да предлагат тези услуги в друга държава членка. В този смисъл със законопроекта се предлага да се избегне тази асиметрия в уредбата с оглед на прилагането на Принципа на свободното предоставяне на услуги в ЕС, на основание т. нар. „Единен паспорт“.

Единният паспорт се основава на принципа на всеобщо признаване в държавите - членки на ЕС, на получения лиценз в една държава членка въз основа на хармонизирани пруденциални изисквания към институциите. По същество този принцип позволява финансова институция от ЕС, каквато е и професионалната схема, веднъж получила лиценз от националния орган от изпращащата го държава членка, например България (за получаването на който лиценз институцията следва да отговаря на определени изисквания, произтичащи от хармонизираното право на ЕС, прилагано еднакво във всички държави членки), да предлага услугите си в която и да е друга държава - членка на ЕС, без да е необходимо да получава лиценз от компетентния орган на приемащата го друга държава членка.

Важно е да се отбележи, че принципно няма пречки при обсъждане на фазата на изплащане, включително при професионалните схеми, в отделен законопроект да се вземе решение за пенсионноосигурителните дружества, които управляват фонд по професионални схеми, да могат да покриват биометрични рискове, да гарантират минимално ниво на доходност или размер на пенсиите в България и съответно пенсионноосигурителните дружества ще имат възможността да предлагат тези услуги и в други държави членки.

В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2016/2341 е регламентиран процесът на надзорен преглед. На законово ниво се урежда принципното изискване за осъществяване на надзор, основан на риска, което способства за оптималното разпределение на надзорните ресурси и навременното установяване на потенциални проблеми в сектора на допълнителното пенсионно осигуряване. Въвежда се извършването на стрес-тестове от Комисията за финансов надзор и от заместник-председателя на комисията за финансов надзор, ръководещ Управление „Осигурителен надзор“. Предвидено е и публикуване на информация за надзорната дейност както от общ характер, така и във връзка с влезли в сила надзорни мерки, което допълнително повишава прозрачността на сектора и стимулира спазването на закона. В Закона за Комисията за финансов надзор са извършени изменения и във връзка с професионалната тайна, като съобразно Директива (ЕС) 2016/2341 се дава възможност за разкриване на такава информация на Европейския парламент при осъществяване на неговото право на разследване.

Въвеждането на разгледаните изменения в КСО е свързано с някои допълнителни разходи за пенсионноосигурителните дружества, за банките-попечители и за надзорния орган, но те не могат да бъдат избегнати предвид наличието на императивни изисквания в правото на ЕС, които следва да бъдат въведени и в националното законодателство.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)